

2nd INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

**“EUROINTEGRATION IN ART, SCIENCE AND EDUCATION:
EXPERIENCE, DEVELOPMENT PERSPECTIVES”**

II МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**“ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ В МИСТЕЦТВІ, НАУЦІ ТА ОСВІТІ: ДОСВІД,
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ”**

Klaipėda University, 2025

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

Compilers of the publication:

Упорядники видання:

Prof. dr. Rasa Braslauskienė,
Doc. dr. Reda Jacynė,
Doc. dr. Maryna Ponomarenko.

Conference Scientific Committee:

Науковий комітет конференції:

Prof. Dr. Rimantas Balsys (Klaipėda University, Lithuania).
Prof. Dr. Rasa Braslauskienė (Klaipėda University, Lithuania).
PhD student Evelina Brazauskienė (Klaipėda University, Lithuania).
Assoc. Prof. Honored Art Worker of Ukraine Dmytro Velychko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Assoc. Prof. Dr. Matilda Karamatic Brčić (University of Zadar, Croatia).
Assoc. Prof. Dr. Reda Jacynė (Klaipėda University, Lithuania).
Prof. Dr. Andrii Krasnozhan (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Prof. Dr. Ganna Muzychenko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Assoc. Prof. Dr. Aida Norvilienė (Klaipėda University, Lithuania).
Assoc. Prof. Dr. Maryna Ponomarenko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine; Klaipėda University, Lithuania).
Prof. Dr. Honored Art Worker of Ukraine Olga Tarasenko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Assoc. Prof. Dr. Ioana Todor (“1 Decembrie 1918” University of Alba Iulia, Romania).

Untranslated language of the authors.

Мову авторів збережено без змін та перекладу.

© Rasa Braslauskienė, Reda Jacynė, Maryna Ponomarenko (sudarytojos), 2025

© Klaipėdos universitetas, 2025

ISBN 978-609-481-244-6

Foreword

The Second International Conference *EUROINTEGRATION IN THE ARTS, SCIENCE AND EDUCATION: PERSPECTIVES, PERSPECTIVES OF IMPLEMENTATION* is an event that demonstrates the support of Ukrainian scientists by Lithuanian colleagues and is dedicated to the topical issues of fine arts, culture and pedagogy.

For the second year in a row, researchers with many years of experience, as well as undergraduate and graduate students, meet in the scientific space of the conference, which is in line with the principle of equality and aims to combine traditions and alternative approaches.

The conference proceedings reflect the main goal of the event - to bring together European and Ukrainian researchers, to highlight non-standard opinions and to establish ways of interaction in the field of interdisciplinary research. Our tasks are to find answers to the questions of how intergenerational knowledge and diverse perspectives can improve the sustainable development of education and science, how to integrate theoretical achievements into life, and how to combine science and art in the context of new demands and requirements of society.

The publication of the proceedings in an online format is a deliberate move by the conference organisers, in consistence with one of the priorities of the European Green Deal - the rational use of natural resources and the development of an ecological consciousness in the global scientific community.

Compilers

Передмова

Друга Міжнародна конференція «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ В МИСТЕЦТВІ, НАУЦІ ТА ОСВІТІ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ» – захід, що демонструє підтримку українських вчених литовськими колегами, присвячений актуальним проблемам образотворчого мистецтва, культури і педагогіки.

Другий рік поспіль в науковому просторі конференції зустрічаються дослідники з багаторічним досвідом та студенти і аспіранти, що відповідає принципу рівності та спрямовано на поєднання традицій і альтернативних підходів.

Матеріали конференції віддзеркалюють головну мету заходу – об'єднання європейських і українських дослідників, висвітлення нестандартних думок та налагодження шляхів взаємодії у царині міждисциплінарних досліджень. Наші завдання – це пошук відповідей на запитання, як знання різних поколінь та різноманітні точки зору можуть покращити сталий розвиток освіти і науки, як інтегрувати теоретичні здобутки в життя та поєднати науку і мистецтво в контексті нових запитів та вимог суспільства.

Публікація матеріалів в онлайн-форматі – усвідомлений крок організаторів конференції, який відповідає одному з пріоритетних напрямів у реалізації європейського «зеленого курсу» – раціональному використанню природних ресурсів та формуванню еко-свідомості у світовій спільноті вчених.

Упорядники

Strautman Linda, Usov Valentin. INTERACTIVE TEACHING METHODS IN DESIGN DISCIPLINES USING FOLK ART / 276

Subota Maryna. GENERATIVE AI AS AN *EXTENSION* OF HUMANS: THE IMPACT OF CHATGPT ON THE COGNITIVE SKILLS OF SOCIAL SCIENCE AND HUMANITIES STUDENTS / 279

Твердохлібова Яніна. ТВОРЧИЙ ДОСВІД ХУДОЖНИКІВ-ПЕДАГОГІВ ЯК ДИДАКТИЧНИЙ ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА / 283

Tverdohlybova Yanina. CREATIVE EXPERIENCE OF ARTISTS-EDUCATORS AS A DIDACTIC FACTOR OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF THE FUTURE ART TEACHER / 286

Zamrykit Aleksandra, Klanienė Ilona. SAVANORIŲ ATRANKOS SOCIALINEI PEDAGOGINEI VEIKLAI SU SOCIALINES RIZIKAS IŠGYVENANČIŲ ŠEIMŲ VAIKAIS METODAI / 287

Zamrykit Aleksandra, Klanienė Ilona. METHODS OF SCREENING VOLUNTEERS FOR SOCIAL PEDAGOGICAL ACTIVITIES WITH CHILDREN FROM FAMILIES EXPERIENCING SOCIAL RISKS / 292

Zubrickienė Ilona. THE EXPRESSION SOCIAL JUSTICE IN NON-FORMAL EDUCATION: TEACHERS' EXPERIENCES / 293

ТВОРЧИЙ ДОСВІД ХУДОЖНИКІВ-ПЕДАГОГІВ ЯК ДИДАКТИЧНИЙ ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Твердохлібова Яніна

*Доцент, кандидат педагогічних наук, ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», Україна*

ORCID: 0000-0002-7321-3109

yanabreadhard@gmail.com

Анотація. У матеріалах розглянуто питання щодо використання дидактичних чинників впливу творчого досвіду художників-педагогів на процес формування професійної культури, педагогічної здатності майбутніх вчителів образотворчого мистецтва у сучасній системі художньо-педагогічної освіти. На прикладі практики творчої діяльності педагогів мистецьких дисциплін кафедр одеського художньо-графічного факультету висвітлено дидактичні аспекти організації навчального процесу та шляхи подальшого професійного навчання в системі національної художньо-педагогічної освіти.

Ключові слова: художньо-педагогічна освіта, творчий досвід, образотворче мистецтво, художня підготовка професійна культура, освітньо-виховний вектор, особистість, вчитель образотворчого мистецтва.

Актуальність. Аналіз сучасних досліджень, публікацій та практики мистецької освіти підтверджує значущість питання щодо використання творчого досвіду в організації освітньо-виховного процесу в сучасній системі художньо-педагогічної підготовки учителя образотворчого мистецтва. В державних нормативних документах з питань науково-педагогічної діяльності викладачів освітніх закладів визначено координати творчості майстрів мистецтва та значення їхніх творчих доробок, котрі прирівнюються до наукових фахових публікацій вчених.

Теоретична частина

Наукова спільнота та художники-педагоги мистецьких дисциплін проявляють значний інтерес до визначеного питання. У розгляді окресленого питання нашого дослідження ми спираємося на фундаментальні парадигми педагогіки мистецтва О. Рудницької, котра розкриває теоретичні і практичні засади, позначає дидактичні фактори формування творчої особистості в умовах сучасного навчально-виховного процесу в освітньому закладі (Рудницька, 2000). Впровадження в систему художньої-педагогічної підготовки майбутнього учителя образотворчого мистецтва творчого досвіду педагогів професійно-орієнтованих дисциплін художнього циклу, за визначенням значної кількості науковців, доцільно спрямовує на розгляд завдань навчання та виховання в сучасних складних умовах воєнного стану в Україні.

Проблема прикладної мистецької освіти як невід'ємної складової професійної культури вчителя образотворчого мистецтва з високим рівнем компетентнісної здатності висвітлена у наукових працях сучасних українських дослідників (І. Зязюн, С. Коновець, Л. Любарська, Н. Ничкало, А. Носенко, О. Отич, Т. Паньок, І. Пастир, В. Радкевич, М. Резніченко, О. Рудницька, Е. Серпіонова, Л. Соколюк, О. Тарасенко, І. Туманов, М. Фішер, Л. Хомич, О. Шевнюк, В. Щербина, О. Щолокова, М. Юр), а також зарубіжних науковців-освітян.

В наукових працях вчених викладено основні фактори формування професійної здатності особистості вчителя образотворчого мистецтва, а саме: світоглядна

спрямованість, професійна компетентність, художньо-естетичне осягнення світу, духовність, особистісна культура учителя образотворчого мистецтва. Ці аспекти формування творчої особистості вчителя – «Людини культури» (за визначенням І. Зязюна) є пріоритетними для сучасної національної системи підготовки нової формації учителів XXI століття. Ми поділяємо точку зору згаданих учених, які розглядають дидактичну доцільність передового творчого досвіду художників-педагогів у вирішенні визначеної проблеми.

Особливості художньо-педагогічної освіти у вимірах особистісно-орієнтованого підходу вимагають моделювання цілеспрямованих дидактичних умов протікання художнього навчання та педагогічних взаємодій в освітньому векторі, в котрому найважливішим є дидактичний потенціал творчого досвіду самого педагога. З огляду на проблему, здійснений аналіз свідчить, що структура типологізації образотворчої навчально-творчої діяльності студентів у процесі фахової підготовки на заняттях дисциплін художнього циклу (рисунок, живопис, композиція та ін.) показує, що зміст педагогічного процесу в системі «художник-педагог – студент» складається з трьох етапів: предкомунікативного, комунікативного, посткомунікативного, котрі спрямовані на формування особистості учителя образотворчого мистецтва безпосередньо в освітньому закладі.

Провідні практикуючі художники-педагоги навчальних закладів, які здійснюють підготовку майбутніх фахівців до художньо-педагогічної діяльності наголошують, що дидактико-виховним ядром формування і розвитку творчої особистості учителя образотворчого мистецтва є:

- а) передача власного творчого досвіду;
- б) методика наочного навчання в процесі взаємодії педагога і студента.

Саме вони детермінують зміст процесу пізнання й освоєння основ професійної діяльності в умовах освітнього закладу. Це передбачає процес передачі особистого творчого досвіду педагогів художніх дисциплін, а отже розпредмечування його у процесі навчання, як методичного супроводу, й опредмечування поданого досвіду студентами на різних етапах професійно-практичної підготовки фахівця. Вони наголошують, що творча діяльність в власній майстерні є науково-методичною лабораторією.

Дидактичним скарбом для професійної підготовки студентів на художньо-графічному факультеті становить творчий досвід художників-педагогів одеської рисувальної школи XIX – початку XX ст. (Е. Буковецький, Т. Дворніков, М. Жук, В. Заузе, Л. Іоріні, П. Кайнацький, Н. Кондаков, К. Костанді, А. Красовський, Г. Ладижинський, Л. Мучник, М. Павлюк, П. Пархет, О. Постель, В. Синицький, П. Сукман, Т. Фраєрман, Н. Шелюто, В. Шмідт та ін.).

У висвітлені окресленого питання також заслуговує на увагу творчий потенціал досвіду педагогів одеського художньо-графічного факультету, започаткованого вперше в Україні 1965 р., що є на сьогодні провідним художньо-педагогічним, науково-методичним осередком, котрий у здійснює підготовку учителя образотворчого мистецтва. Ціннісним орієнтиром методичної шістдесятирічної діяльності кафедр факультету з питань організації і проведення практичних занять зі студентами є творчий досвід плеяди педагогів-художників, професорів, доцентів як-от: народних художників України А. Горбенка, А. Лози, О. Токарева та заслужених художників України та заслужених діячів культури України Д. Величка, П. Злочевського, Ю. Єгорова, Д. Жижина, Н. Пахомові-Власової, П. Нагуляка, А. Носенко, В. Сакалюка, Е. Серпіонової, О. Слешинського, О. Тарасенко В. Філіпенка, членів Національної спілки художників України Л. Басанця, Д. Беккера, Ю. Валюка, Ю. Гаврильченка, В. Гегомяна, В. Єфіменка, О. Котової, С. Крижевської, С. Лозовський, О. Лантухова, В. Межевчук, М.

Морозова М. Соломяного, І. Ороса, О. Письміченка, М. Резніченка, О. Риндіна, Л.Риндіна, Б. Румянцева, А. Русіна, О. Токаревої, В. Траскова, В. Шарапенка та ін. Вивчення досвіду науково-методичної роботи педагогів кафедр «одеського худграфу» свідчить про те, що їхня особиста творча діяльність, а отже і професійний досвід їхньої майстерності в галузі живопису, графіки, скульптури, декоративно-прикладного мистецтва суттєво впливає на педагогічний процес формування і творчий розвиток учителя образотворчого мистецтва. Ефективність творчого досвіду художників-педагогів в системі художньо-педагогічної освіти визнана науковою громадськістю й підтверджує свою життєздатність у сучасних складних умовах національної освіти України.

Висновки та перспективи. Таким чином, творчий досвід художників-педагогів різних поколінь є суттєво значним дидактичним потенціалом для педагогічної спільноти України, що надає підстави стверджувати про доцільну значущість досвіду як дидактичного чинника в процесі художньої підготовки учителів образотворчого мистецтва.

Одним із перспективних напрямів розвитку педагогічної, методичної науки ми вбачаємо в науковому співробітництві з ученими та практиками зарубіжних установ освіти, науки й культури демократичного спрямування. Нові концептуальні ідеї оновлення освітнього вектору в національній системі підготовки нового покоління учителів образотворчого мистецтва висвітлюють низку завдань, серед котрих пріоритетним й основним завданням є дидактична, науково-методична організація освітнього вектору їхньої художньої підготовки до виконання професійних функцій в новій українській школі. Це зумовлює структурно-аналітичний, системно-комплексний аналіз, розгляд новітніх наукових парадигм художньо-педагогічної освіти.

Важлива роль має бути відведена міжнародній співпраці в сфері художньо-педагогічної освіти в таких напрямках: розробка та запровадження передових педагогічних технологій в освітню практику професійної підготовки фахівців із потужним науковим потенціалом та високим рівнем практичного, творчого досвіду, педагогічної майстерності художників-педагогів; запровадження найдосконаліших методик художнього навчання; формування освітнього банку новітніх ідей та досвіду, спрямованих перш за все на формування та розвиток творчої особистості учителя образотворчого мистецтва з якісно високим рівнем компетентності в особистій творчості.

Література

Рудницька О.П. (2000). Педагогіка мистецтва: пошуки і перспективи // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Українсько-польський щорічник / за ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. Вип.ІІ. Київ–Ченстохова. С. 233–245.

Одеська художня школа. Спогади колишніх учнів, 1865-1940 : збірник / упоряд. О.М. Барковська; відп. за вип. І.О. Бірюкова; ред. І.С. Шелестович ; Одес. нац. наук. б-ка. Передрук. з вид. 2015 р. Одеса : Картуш, 2021. 185 с. 16 с. іл.

CREATIVE EXPERIENCE OF ARTISTS-EDUCATORS AS A DIDACTIC FACTOR OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF THE FUTURE ART TEACHER

Tverdohlybova Yanina

*Associate Professor, PhD in Pedagogical Sciences, The State Institution «South Ukrainian
National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky», Ukraine*

ORCID: 0000-0002-7321-3109

yanabreadhard@gmail.com

Annotation. The materials consider the issue of the use of didactic factors of the influence of creative experience of artists-pedagogues on the process of formation of professional culture, pedagogical ability of future teachers of fine arts in the modern system of art and pedagogical education. The didactic aspects of the organization of the educational process and the ways of further professional training in the system of national art and pedagogical education are highlighted on the example of the practice of creative activity of teachers of art disciplines of the departments of the Odessa Art and Graphic Faculty.

Key words: artistic and pedagogical education, creative experience, fine art, artistic training, professional culture, educational vector, personality, fine art teacher.